

Hangon lintuaseman vuosikertomus 1999

Petro Pynnönen

Haliaksen 21. toimintavuosi oli havainnoinnin osalta hyvin aktiivinen. Rengastustoiminta oli sitä vastoin luvattoman vähäistä. Syksyn vakiorengastuskausi kärsi rengastajien puutteesta. Niinpä ensi kertaa pitkään aikoihin ei vakiopyyntiä pystytty järjestämään koko kaudeksi. Tämä oli sääli, sillä syksy oli linnustollisesti erittäin monipuolinen. Asemalla kävi yhteensä 95 henkilöä varsinaisina miehittäjinä, lisäksi vierailijaryhmiä oli normaalin paljon. Havainnointivuorokausia kertyi 273 joista rengastusvuorokausia 117. Havainnointi oli yhtenäistä aikaväleillä 27.3.–13.6. ja 5.7.–15.12. Päävastuun havainnoinnista vastasivat keväällä: Aatu Vattulainen 68, Jari Laitasalo 39, Johannes Syynimaa 39, Seppo Niiranen 26 ja M. Heikkinen 14 vuorokautta.

Syksyllä vastaavasti: Aatu Vattulainen 169, Petro Pynnönen 37, Jarmo Ruoho 32, Johan Ekroos 32 ja Kimmo Koivula 26 vuorokautta.

Linnustollisesti vuosi oli yksi kaikkien aikojen hienoimpia. Asemalla havaittiin vuoden aikana 229 lajia, joista viisi oli asemalle uusia: mustapäätasku, tunturipöllö (4yks.), etelänkiisla, siperianuunilintu (2yks.) ja lyhytvarvaskiuru (2yks.). Syksy oli linnustollisesti huikkea monen tavallisen lajin osalta.

Lintuvuosi 1999 Tammihelmikuu

Niukasti lintuja, kaakkuri 1.1. ainoa mainittava marjalintujen lisäksi. Huikkeen marjalintutalven satoa: Räkättejä muutti tammikuussa vielä runsaasti, paras päivä oli 17.1., jolloin

Fujichrome

Varpushaukkoja *Accipiter nisus* muuttaa Haliaksen kautta tuhansittain joka vuosi. © Kari Soilevaara, *Halias*, 11.9.1999.

1036m. Punakylkirastas tavattiin kahdesti, 8. ja 16.1., neljä pikkurastasta 23.1. ja kulorastas 27.2. Mustarastaat talvehtivat ensimmäistä kertaa aseman alueella. Helmikuun lopulla, 28.2., saapui ensimmäinen kiuru.

Kevääksi ei saatu pähjavainnoijaa koko kaudeksi, mutta havainnointi saatiin järjestettyä yhtenäiseksi 27.3. alkaen. Maaliskuun lopulla olikin jo hyviä muuttopäiviä. Varhain saapuvat taivaanvuohi 25.3. ja ruskosuo- ja sinisuohaukka 29.3. 31.3. muutti 3644 punakylkirastasta, 2 västäräkkiä, 8 nokkavarpusta ja vuorihemppo.

Huhtikuun oli melko vaisu, mutta muutamista hyvistä muuttopäivistä saatiin nauttia: 10.4. muutti 12 029

haahkaa, 14.4. 641 kurkea ja 5 602 räkättirastasta, 16.4. 860 kuovia. 18.4. oli harvinaisen hieno pikkulintupäivä. Tuolloin muutti 17 000 peippoja, seassa mm. 31 nokkavarpusta ja 100 rautiaista! Nokkavarpusia havaittiinkin kevään aikana ennätykselliset 14p,71m! Huhtikuun pikkurasteista havaittiin isolokki 2.4., kyhmyhaahka 11. ja 20.4., aikainen riuttatiira 19.4., avosetti 1m 21.4. ja 2m 26.4., mustaleppälintu 25.4. ja ensimmäinen keväinen viiksitimali 27.4. Harmaasoria havaittiin kevään aikana 1p,11m. 17.4. oli Gåulla peräti 4 jänkäkurrppaa. Varhainen tsik-sirkku muutti 27.4.

Toukokuun alku oli samoin rauhallista, 3. ja 10.5. muuttaneet turkin-

Hyönteissyälälintujen määrjen arvioiminen on hyvin vaikeaa ilman rengastusaineistoon perustuvaa seuranta. Kuvassa hernekerttu *Sylvia curruca*. © Tomi Muukkonen, Lågskär, 24.5.2000.

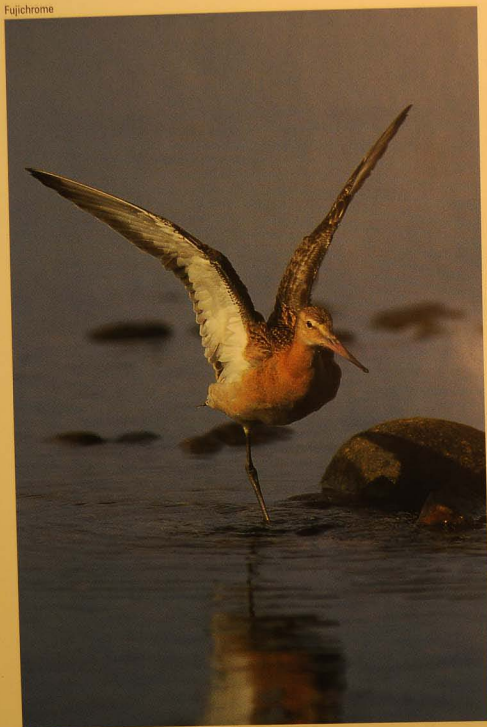

kyyhkyt, 8.5. muuttanut punajalkahaukka ja 13.5. muuttanut keltaheppo mainittavimmat. Punakuiritkin kiertivät aseman tyystin, sillä kevään summaksi jäi vain 71lm. Mustatiira muutti 18.5. Hyvä muuttopäivä sattui 22.5., jolloin sepelhanhet muuttivat tavallista komeammin Haliakseltakin. Hanhia muutti yhteensä 21900, joista määrätettyjä sepelhanhia 9612 ja valkoposkia 514. Samana päivänä muutti myös jääkuikka ja kuusi mustatiiraa. 27.5. löytyi Gäun lahdelta 'naaras Barcelonassa', eli läntisen rodun mustapäätaskunaaras. Kesäkuun alun pisteitä olivat turkinkyhky 8.6., Inkoossa rengastettu kangaskiuru-kontrolli 12.6., sekä sitruunavästäräkikouros 13.6. Tämä aseman toinen sittäis sai vierailustaan renkaan muistoksi.

Asemalla vierailtiin 13.6.-5.7. vain juhanuksen aikaan. 5.7. alkoi ikimuistettava syksy, jona havaittiin yhteensä 216 lintulajia. Heinäkuussa oli tutun rauhallista, vaikka joitakin yllätyksiä koettiin. Luhtahuitti näkyi Gäulla 5.7., samoin ruisräkkä 5.-9.7. 11.7. näkyi kolme yksittäistä riuttatiiraa ja 12.7. kahden parvi. Aseman pihalla pesi onnistuneesti kirjokerttu, pesästä rengastettiin 3 poikasta. Sarvipöllö pesi ensi kertaa Gäun metsikössä. Ruokkiliikkehäntä oli aseman oloissa ennätyksellistä, 10.7. laskettiin 52 "muuttavaa" ruokkia. Etelänkiisla levähti hetken paikallisena 20.7. Monille lienee yllätys, että havainto oli Haliaksen ensimmäinen. Kuun lopun liikehdinnästä vastasivat jälleen kerran tiirat, naurulokit ja tervapääskyt. Naurulokkeja muutti pitkästä aikaa kohtuullisesti, yhteisumma 6 975m, parhaana päivänä 28.7. 945m. Tiroja muutti 23.7. 680 ja tervapääskyjä 18.7. 448. Punajalkaviklon päämuuttopäivä oli 22.7., jolloin 5p,18m. Vanha nokivaris havaittiin 31.7.

Elokuussa muutti mainittavimmin ainoastaan merimetoja. Syksyn yhteisumma oli uusi ennätys, 6 310p.

Laji	Kevät	Syksy	Yht.	Viitakerttunen	1	1
Isokoskelo		1	1	Luhtakerttunen	2	2
Kanahaukka		2	2	Rytkerttunen	7	1
Varpushaukka	1	176	177	Kultarinta	3	7
Meriharikka	4		4	Kirjokerttu	2	3
Tylli		1	1	Hernekerttu	32	89
Kapustarinta		1	1	Pensaskerttu	26	41
Lapinsirri		1	1	Lehtokerttu	21	70
Lehtokurppa	3		3	Mustapääkerttu	3	17
Punajalkaviklo		1	1	Hippiäsuunilintu		1
Liro		11	11	Taigauunilintu		1
Rantasipi		2	2	Siperiaunuilintu		1
Kalalokki	2		2	Sirittäjä		11
Sepelepyhky		1	1	Tillaitti	6	7
Käki		5	5	Pajulintu	83	261
Varpuspöllö		3	3	Hippiäinen	2	187
Lehtopöllö		1	1	Harmaasieppo	11	17
Sarvipöllö		7	7	Pikkusieppo	1	1
Helmpöllö	1		1	Kirjosieppo	1	27
Kehraaja		1	1	Pyrstötiainen		483
Käenpiika	1		1	Hömötiainen		5
Palokärki		3	3	Töyhtötiainen	8	2
Käpytikka	1	21	22	Kuusitiainen		43
Pikkutikka		3	3	Sintitiainen	14	1382
Kangaskiuru		1	1	Talitiainen	21	746
Haarapääsky		1	1	Puukiipijä		15
Metsäkirvinen	1	9	10	Pikkulepinkäinen	6	11
Keltavästäräkki		1	1	Närhi		21
Sitruunavästäräkki	1		1	Harakka		1
Västäräkki		2	4	Pänkinähäkki		4
Tilhi		12	12	Kottarainen	1	1
Peukaloinen	1	31	32	Peippo	46	41
Rautiainen		2	27	Järripeippo	14	5
Punarinta	72	132	204	Vihripeippo	62	337
Satakieli	6	7	13	Vihervarpunen	25	52
Sinirinta	5		5	Urpiainen		1
Leppälintu	2	9	11	Pikkukäpylintu	19	1
Pensastasku		1	1	Punavarpunen	12	5
Kivitasu	1		1	Punatuulku		25
Mustarastas	11	23	34	Nokkavarpunen	1	1
Räkäätirastas	15	19	34	Keltasirkku		1
Laulurastas	12	7	19	Pajusirkku	1	1
Punäkykirastas	18	5	23			
Kulorastas		1	1			
Ruokokerttunen		9	9	Yhteensä:	593	4476
					5069	

Nuori mustapyrstökuiiri *Limosa limosa* viihdytti syyskuussa asemamiehtiä lähes kahden viikon ajan. © Kari Soilevaara, Halias syyskuu 1999.

11 645m. 14.8. näitä kaunokaisia muutti 1 067. 6.8. Gäun lahdella näkyi yhtäaikaan luhtahuitti ja luhtakana, joista jälkimmäinen oli vasta aseman toinen havainto. Syksyn ainoa turkin-kyyhky muutti 8.8., turturia sen sijaan ei havaittu koko vuonna. 15.8. muutti aseman kolmas mustahaikara ja 29.8. 3 kattohaikara.

Syyskuun alussa alkoi tapahtumaan. 9.–11.9. olivat komeita peto- muuttopäiviä. Jo 9.9. tehtiin uusi aseman petoennätys; 778m petolintua,

mutta se parani kahtena seuraavana päivänä! 10.9. muutti 1 016 ja 11.9. 1 123 petoa, suurin osa vieläpä hienosti aivan aseman yli! Linnut tulivat poikkeuksellisen komeasti niemeä pitkin aina aivan kärkeen saakka. Parhaina hetkinä aseman yllä leijui kymmenittäin hiiri- ja mehiläishaukkoja, mutta pääosan massasta muodostivat kuitenkin varpushaukat. 10.9. laskettu 872m varpushaukkaa on aseman ennätys, kuten syksyn yhteismääräkin 6778m. Peto muuton kruununa havait-

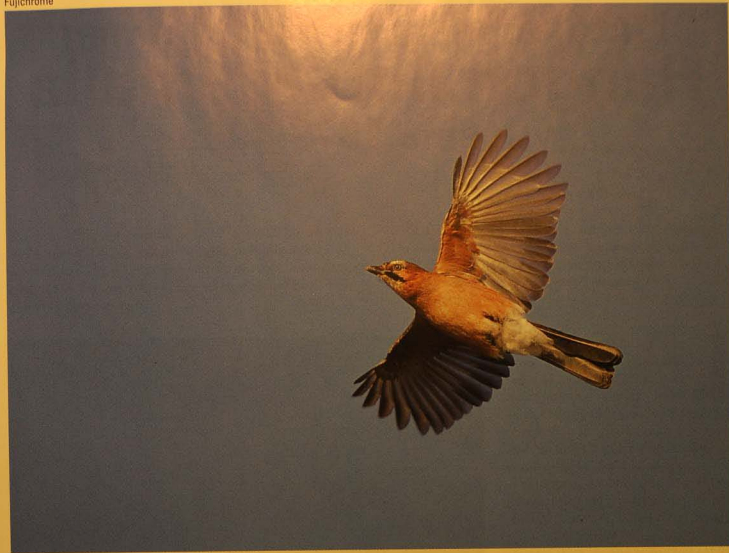
tiin 10. ja 11.9. sama nuori pikkukilju- kotka, joka 'muutti' suoraan aseman yli kumpanakin päivänä.

Muuttavia kurkia laskettiin syksyn aikana jälleen ennätysmäärä. Syksyn summa oli huikkea 11 143m, joista 25.9. Suomen oloissa ennätyselliset 5 787m! Kurkien muuttoreitti kulkee syksyisin usein suoraan aseman päältä ja parhaina muuttopäivinä voi näkyvissä olla samaan aikaan toistakymmentä suurta kurkiparvea.

Mukavia muuttoja syyskuussa esittivät myös haarapääsky 2.9. 1185m, käpytikka 9.9. 93m, palokärki 16.9. 1p,7m ja pikkulokki 19.9. 273m. 1.9. muutti 12 kalasääskeä ja 13 ruskosuohaukkaa, molemmat aseman päiväennätysiksi. Erikoisuuksista havaittiin nuori mustapyrstökuiiri, joka oli paikallisena 11.–24.9. ja luhtakana yömuutolla 25.9. Muuttohaukan syys- summa oli 2p, 4m.

Lokakuu oli yhtä lintuharrastajan juhlaa! Muutonhavainnointi oli leppoisaa rariteettien vilahdellessa ja Haliasennätysten ropistessa. Muutosummia (joista saa vain kalpean aavistuksen tunnelmasta): 5.10. sinitäinen 7400m, talitiainen 6000m, kangaskiuru 49m, 7.10. haapana 2345m, tukkasotka 118m, 8.10. viherpeippo 3 400m, 9.10. närhi 613m 10.10. hanhet 3 500m, joista valkopoiski 640m ja tundrahamhi 102m, naakka 3300m, varis 2 200m ja 17.10. merikotka 6p,11m, maakotka 4m. Loistava kihu-kyky ulottui myös Haliakselle. Syksyn aikana havaittiin 158p,162m kihua, joista määritettyjä merikihuja 50p,61m, leveäpyrstökihuja 7p,5m ja 2m nuorta tunturikihuja 3.10. Viimeksimainitut olivat aseman toinen ja kolmas yksilö. Huomionarvoista on, että viimeinen määritetty merikihu havaittiin 11.10., jonka jälkeen kaukana merellä havaittiin päivittäin runsaasti kihuja, esim. 20.10. 15p ja 21.10. 12p. Nämä loppukauden kihut lienevätkin olleet lähes kaikki leveäpyrstökihuja, kuten määritetyt osoittivatkin. Viimeiset määritetyt kihut olivat leppyjä 7.11. 2p,2m.

Harvinaisuuksia nähtiin lukuisia: asemanpinna siperianuunilintu nähtiin 6.10. ja eri linnuksi tulkittu yksilö tuli verkosta ja rengastettiin 9.10., taigaunilintu 7.10. 1r, hippiaisuuslintu 13.10. 1r, tunturikiuru 2p 22.–23.10. ja aseman ensimmäinen lyhytvarvas-

Vaelluslinnuissa Halias on omaa luokkaansa niin vaelluslajien kuin määrienkin suhteen. Kuvassa närhi *Garrulus glandarius*. © Markus Varesvuo, Ruotsi, Falsterbo, syyskuu 1999.

kiuru 24.–27.10. Myöhästelijöistä havaittiin ruisrääkkä 7.10. sekä nuoli- ja ruskosuohaukka 19.10.

Marraskuussa oli vielä lukuisia hyviä lintupäiviä. 3.11. oli kova länsituulinen päivä, joka sai lokit liikkeelle. Tuolloin etelämetän suojista laskettiin ennätyselliset 751m pikkulokkia, 4 201m kalalokkia ja 2p5m pikkukajavaa! Kajavista toinen paikallinen oli vanha lintu, joka oli paikalla 13.11. asti, jolloin havaittiin lisäksi 1m (eri) vanha pikkukajava! Isolokki muutti 5.11. Viiksitimali piilotteli 6.–7.11. Gäun ruo'ikossa, samoin 15.11. Paikallinen haarapääsky havaittiin yllättäen 8.11. Vieläkin yllättävämpi oli 17.11. Gäulle pudonnut lyhytvarvaskiuru, joka viipyi paikalla vain puolisen tuntia. Taivaanvuohi havaittiin vielä 26.–27.11.

Joulukuukin tarjosi vielä paljon nähtävää. Itse asiassa kuu oli hienoin joulukuun aikoihin, sen verran komea lajistila jaksolta kertyi: 2.12. 3p niitty-

kirvistä, 5. ja 29.–31.12. hiirihaukka, 6.12. kihulaj, 7.12. harmaahaikara, 8.12. kirjosiipikäpylintu, 11.12. jääkuikka, pikkukajava, alliahaikka, 14.12. 3m pikkulokkia, 12.–14.12. 1p ja 29.12. 2p silkkiuikkua, 29.12. sarvipöllö, 29.–31.12. ruokki, 30.12. punasotka ja isolokki ja vuoden viimeisen päivän kruunasi paikallinen nuori jääkuikka! Kuikkalintuja nähtiin joulukuussa poikkeuksellisen paljon, yhteensä 58, joista määritettyjä kaakureita 21, kuikkia 3 ja em. jääkuikkia.

Vaelluslinnut

Vajaatehoisen rengastuksen vuoksi täydellistä kuvaa vaelluslintujen liikehinnasta ei saatu, mutta ainakin sini- ja talitiaisilla oli erittäin voimakaat vaellukset. Syksyn taisten muutosismoja: Sini- 51 674m, tali- 19 238m, kuusi- 748m ja hömö- 17m ja pyrstötiainen 1154m. Närhet ja yllättäen myös harakat vaelsivat voi-

makkaasti. Närhiä havaittiin syksyn aikana 3175m ja harakoita 281m. Parhaana päivänä harakoita leppateli ran-toja seurailen 59m 4.11.! Pähkinähäkit olivat vähissä, vain 418m havaittiin. Tikoista vain käpytikkoja liikkui edes kohtuullisesti, yhteensä 50p, 467m. Pikkutikkoja havaittiin 32p, 37m, pohjantikka kerran, 18.10. 1m, samoin harmaapäätikka 30.10. 1m.

Verkosta löytyivät 8. ja 13.9. varhaiset varpuspöllöt, 11.9. sarvi- ja 12.9. helmipöllö. Kunnan vaellusta ei pöllöille kuitenkaan tullut. Varpuspöllöjä havaittiin syksyn aikana vain neljä, sarvipöllöjä rengastettiin 7 ja helmipöllöjä 12. Huuhkajia havaittiin 3-4, lehtopöllöjä kaksi. Hiiripöllö havaittiin kerran, 20.10. 1p. Tunturipöllöt yllättivät loppusyksystä, vuoden loppuun mennessä niitä nähtiin puku-tuntomerkin perusteella peräti neljä eri yksilöä: 30.11. 1p, 11.–12.12. 1p, 13.12. 1p ja 30.–31.12. 1p.